

Ljubljana en Triglav

Marjolein Lolkema

Colofon

Ljubljana en Triglav

© 2022 Odyssee Reisgidsen vof | odyssee-reisgidsen.nl

© 2022 Marjolein Lolkema

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze website mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

Eerste druk 2022

ISBN 9789461231512

NUR 512

Auteur: Marjolein Lolkema

Foto's: Marjolein Lolkema, Albert Greveling en Romy Tiemes, tenzij anders vermeld

Serieredactie: Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Kaarten: Uva-Kaartenmakers | uva-kaartenmakers.nl

Odyssee Reisgidsen

Odyssee Reisgidsen levert zijn titels als paperback of als e-book. Paperbacks zijn verkrijgbaar bij de (reis)boekhandel in Nederland en Vlaanderen, via internetwinkels van (reis)boekhandels, Bol.com, of de Odyssee-website. De e-books zijn verkrijgbaar via de Odyssee-website en een groot aantal internetplatforms. Uiteraard proberen wij de geboden informatie zo actueel en accuraat mogelijk te houden. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen. Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid.

Foto omslag: Drakenbrug. Foto Erix 2005 | Dreamstime

Foto titelpagina: Boten op de rivier de Ljubljana

Foto blz. 6: Het cultureel centrum Metelkova mesto in Ljubljana. Foto Richard Van Der Woude | Dreamstime.com

Foto blz. 87: Rivier de Soča in het Nationaal Park Triglav. Foto Photoflorenzo | Dreamstime.

Odyssee Reisgidsen

Volg Odyssee op Facebook , Twitter en Instagram
odyssee-reisgidsen.nl | info@odyssee-reisgiden.nl

Voorwoord

Ljubljana, hoofdstad van Slovenië, is één van de vele, minder bekende steden in Europa die het verdient om ontdekt te worden. De geschiedenis van de stad, vanaf de Romeinse tijd tot de zelfstandigheid van Slovenië in 1991, laat zich op vele plekken lezen. Sinds 1991 is Ljubljana in vele opzichten gemoderniseerd, maar heeft het zijn historische centrum behouden. De vele pleinen en bruggen, stadspaleizen en Jugendstil architectuur zorgen voor een intiem karakter, dat past bij de kleine stad die Ljubljana is. Maar de stad bruist ook van vitaliteit dankzij de universiteit en het rijk geschakeerde culturele leven.

In deze Odyssee gids wordt de stad uitgebreid en in een logische loopvolgorde beschreven, zonder overigens de lezer in een dwangbuis te gieten. De zeven pleinen die als een gouden ketting het centrum sieren, en waar doorheen de glinsterende Ljubljanica stroomt, laten zich met deze gids in de hand al wandelend –of fietsend- verkennen. Aan de rand van het centrum liggen het Tivoli-park, het museumkwartier en het kasteel van Ljubljana. Buiten het centrum worden heel verschillende bezienswaardigheden beschreven, zoals de dier-vriendelijke dierentuin, de culturele vrijstaat Metelkova Mesta, de Botanische Tuin en enkele -gruwelijke- herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog.

Het Triglav Nationaal Park is in zomer en winter een prachtig gebied om te bezoeken. Het biedt sprookjesachtige landschappen, woeste watervallen, grillige rotspartijen, talrijke wandelpaden en andere sportieve uitdagingen, een bijzondere geschiedenis en een hartelijke ontvangst van de Slovenen.

De reisbeschrijving begint met *Bled*, beroemd om zijn meer. De route naar het hart van het park, de berg Triglav, wordt beschreven via de noordelijke toegangsweg vanaf *Kranskja Gora* naar *Trenta* over de *Vrišič* pas, het hart van het park, en ook van deze gids. Hier liggen de hoogste toppen, waaronder de Triglav met prachtige uitzichten. Kloven, watervallen, gletsjers, bossen en kale vlaktes: er is een grote variatie aan robuust natuurschoon.

Vanaf *Trenta* wordt de vallei van de zeer grillige *Soča*-rivier gevolgd in westelijke richting. Dit deel van het park heeft talloze herinneringen aan de vele veldslagen die hier geleverd zijn. Het grensgebied met Italië heeft een intrigerende mix van natuurschoon en historische bezienswaardigheden.

Veel reisplezier,
Marjolein Lolkema

Iets gemist?

Uiteraard houdt Odyssee zich aanbevolen voor reacties van kritische lezers. Zijn er foutieve vermeldingen, wijzigingen in openingstijden, prijzen en dienstregelingen? Laat het ons weten! Of heb je tips over pensions, hotels, restaurants, campings en dergelijke? Ook dat horen we graag! Stuur een e-mail naar: info@odyssee-reisgiden.nl

Inhoudsopgave

Een schets van Ljubljana

- Ljubljana verkennen 7
- Odysee's aanraders Ljubljana 14

Ljubljana van buurt tot buurt

- Het centrum ten oosten van de Ljubljanica 15
- Het centrum ten westen van de Ljubljanica 24
- Rond het station 36
- Buiten het centrum 38
- Praktische informatie Ljubljana 42

Triglav Nationaal Park

- Triglav verkennen 55
- Odysee's aanraders Triglav 58

Triglav van streek tot streek

- Bled en omgeving 59
- Van Kranjska Gora naar Trenta 66
- Bovec en omgeving 75

Register 82

Kaders

- De Draak van Ljubljana 8
- Ljubljana in het kort 11
- Slovenië in het kort 13
- Slotenbrug Poëzie 17
- Emona, het Romeinse Ljubljana 28
- Ivan Cankar, schrijver van het omstreden 'Erotika' 31
- De sage van Goudhoorn 56
- Wandelen rond het Meer van Bled 61
- France Prešeren: depressieve dichter des vaderlands 63
- Wandelen in het Triglav Nationaal Park 64
- Het verborgen paradijs, voor iedereen toegankelijk 68
- Vier stoere mannen en een actieve priester 71
- Wandelen tussen Kranjska Gora en Trenta 73
- Ana Roš 80

Zicht op de oude stad. Foto P. Hieng

Ljubljana verkennen

'Het kleine Praag' wordt Ljubljana wel genoemd en wie rondloopt door het oude centrum van de stad begrijpt deze vergelijking meteen. De vele pleinen en monumenten en de kleinschaligheid waardoor alle belangrijke bezienswaardigheden op loopafstand van elkaar liggen, maken dat je vrijwel meteen moet denken aan de grotere zus in Tsjechië. Het belangrijkste symbool van stad is de draak. Deze kom je dan ook tegen op één van de topattracties van de stad, de toren van het Ljubjanksj Grad, het kasteel dat een stad op zichzelf is. Maar ook op de Zmajski most, de Drakenbrug. De draak symboliseert voor de stedelingen van Ljubljana de macht, moed en grootsheid van de stad.

Inderdaad, Ljubljana en Zagreb zijn 'Europa', Belgrado is al iets anders. Ook in de communistische tijden waren Praag, Krakau en Warschau 'Europeser' dan Athene, dat tot het 'Westen' behoorde.
Mia Doornaert, Belgisch journaliste

De draak van Ljubljana

Er zijn verschillende verklaringen over de herkomst van dit symbool van de draak. Van de Griekse mythe over de Argonauten en het Gulden Vlies tot de beschermheilige van de stad Sint Joris die de draak gebruikte als een symbool voor het oude voorouderlijke heidendom dat overwonnen werd door het christendom. Maar vooral wordt gedacht dat het een afbeelding was dat min of meer toevallig (misschien wel in relatie met Sint Joris) werd gebruikt in het stadswapen.

De rivier de Ljubljanica stroomt dwars door de stad.

In de baroktijd werd de afbeelding overgenomen op wapenschilden en later ook verwerkt op de kasteeltoren en op meerdere elementen in de stad. Voor de inwoners is het in ieder geval een mooi verhaal geworden om te vertellen.

Aantrekkelijke stad

Ljubljana (295.000 inw.) is een stad die veel te bieden heeft. Wie van een dagje winkelen houdt, kan zich vermaken op de prachtige Centrale Markt. Maar je kunt net zo goed eens samen met de locals gaan wandelen bij de Šmarna Gora, of de vele musea bezoeken. En aangezien Ljubljana ook een studentenstad is, zijn er in het centrum tientallen aantrekkelijke cafés, restaurants en bars te vinden waar je terecht kunt voor de Sloveense keuken.

De eerste indruk van Ljubljana is dat het een stad is waar je met één dag wel klaar bent. Toch is het jammer om niet even wat meer tijd uit te trekken voor deze charmante stad. Dankzij de rijke geschiedenis zijn er veel bijzondere gebouwen, bruggen en zelfs een kasteel te ontdekken. Dit kasteel (*Ljubljanski Grad*) domineert het stadsbeeld. Voor veel toeristen is het bezichtigen van het kasteel de meest populaire attractie.

In het weekend gaan de inwoners van Ljubljana graag wandelen en fietsen bij *Šmarna Gora*, een berg 9 kilometer ten noorden van de stad. In de omgeving van Ljubljana ligt ook het *Triglav gebergte*. Volgens een legende ben je pas een echte Sloveen als je de Triglav hebt beklommen. De Triglav is met zijn 2.863 meters de hoogste berg van zowel Slovenië als van de Julische Alpen.

De Draak van Ljubljana

Jason en de Argonauten is één van de bekendste Griekse mythen. Volgens de legende werd Ljubljana gesticht door de Argonauten uit deze

*mythe. Lang geleden kreeg Jason de opdracht om het Gulden Vlies terug te halen van het koninkrijk Colchis. Hoewel koning Pelias dacht dat niemand deze gevaarlijke onderneming zou kunnen overleven, zag Jason de opdracht als een mooi avontuur. Hij vertrok met het schip de Argo, gebouwd door de scheepsbouwer Argos, en nam vijftig vrijwilligers mee, de Argonauten. Nadat Jason het Gulden Vlies had gestolen, zouden ze een verkeerde route terug hebben genomen en zeilden ze via de Zwarte Zee, door de Joegoslavische wateren om uiteindelijk op de Ljubljana terecht te komen. Om weer op de goede route te komen, moesten ze over land verder, maar ergens in de moerassen werden ze verrast door de **Draak van Ljubljana**. Gelukkig weten Griekse helden precies wat ze in deze situaties moeten doen en Jason wist de draak dan ook te verslaan. Nu houdt de draak nog de wacht bij de Drakenbrug.*

Geschiedenis van Ljubljana

Ljubljana, de hoofdstad van Slovenië, kent een lange geschiedenis. De eerste archeologische vondsten dateren uit de Bronstijd en bewijzen dat in deze periode vissers en jagers leefden in paalwoningen in een meer dat destijds het Ljubljana gebied bestreek. In de Romeinse tijd wordt de stad *Emona* genoemd. De stad wordt voor het eerst 'Ljubljana' genoemd in geschriften tussen 1112 en 1125. De grote opmars van de stad begon eigenlijk in de 13de eeuw. In deze periode werd Ljubljana de hoofdstad van het hertogdom *Krain* (Krajnska). Een periode lang kwam de stad onder Habsburg gezag. Dit zou voortduren tot 1919. Zes eeuwen lang was de stad Ljubljana (onder de naam *Laibach*) onderdeel van de Oostenrijks-Habsburgse cultuursfeer.

Een aantal ontwikkelingen waren in Ljubljana van groot belang. Dat was ten eerste het protestantisme. Dit was de meest invloedrijke sociale beweging in de 16de eeuw. Enkele belangrijke lutherse predikanten waren de grondleggers voor de Sloveense literatuur en cultuur. De eerste middelbare school werd gestart, net als de eerste openbare bibliotheek en de eerste drukkerij. Ljubljana werd een belangrijk educatief centrum. Later kwam de contrareformatie. De Jezuïeten probeerden de bevolking tot het rooms-katholieke geloof te bekeren. In die tijd was maar 5% van de bevolking rooms-katholiek, maar de Jezuïeten brachten voor het eerst theater, barokmuziek en katholiek onderwijs naar de stad. De 17de eeuw bracht de stad veel barokke architectuur. Er werden kloosters gerenoveerd en nieuwe kloosters, kerken en paleizen werden gebouwd. Tijdens de overheersing van Napoleon (1809-1813) speelde Ljubljana een grote rol in het Franse keizerrijk. In deze periode mocht Ljubljana zich de hoofdstad noemen van de Illyrische provincies (elf departementen als Karinthië, Kroatië, Dalmatië en bijvoorbeeld Krain met Ljubljana als hoofdstad). Na de val van Napoleon viel de stad weer onder het Oostenrijks-Habsburgse gezag.

Deel van Joegoslavië

Aan het Oostenrijks-Habsburgse gezag kwam een einde door de Eerste Wereldoorlog. Ljubljana werd overigens nauwelijks beïnvloed door de Eerste Wereldoorlog. Het was meer de tijd na deze oorlog die van invloed bleek op de stad. Slovenië werd een deel van het koninkrijk Joegoslavië en de architect **Jože Plečnik** (1872-1957) drukte een grote stempel op de stad.

Jože Plečnik was een Sloveens architect die gebouwen in Wenen, Praag en Bel-

grado heeft ontworpen, maar die vooral bekend werd door zijn werk in zijn geboortestad Ljubljana: parkjes, bankjes en oevers van de rivier zijn door hem ontworpen. Maar natuurlijk ook grotere projecten, zoals de *Franciscus van Assisikerk*, de *Tromostovje* (De Drie Bruggen) en bijvoorbeeld de begraafplaats van Žale waar hij zelf begraven ligt.

Duitse en Italiaanse troepen hebben de stad bezet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Van deze bezetting zijn nog verschillende sporen terug te vinden in de stad zelf en in de omgeving van de stad. Zo is het voormalig *Gestapo hoofdkwartier* nog steeds terug te vinden en een paar kilometer van dit hoofdkwartier vandaan is de plek terug te vinden van de executieplaats *Veliko Brezarjevo brezno*. Op de centrale begraafplaats *Zabe* is een Duits ereveld.

Na de Tweede Wereldoorlog werd Ljubljana opnieuw de hoofdstad van Slovenië, als één van de republieken van Joegoslavië. Na de onafhankelijkheidsverklaring in 1991 bleef de stad hoofdstad, maar nu van het onafhankelijke, democratische Slovenië.

Stedenbouwkundige opzet van Ljubljana

Voor de stedenbouwkundige opzet van Ljubljana was de architect **Jože Plečnik** (1872-1957) enorm belangrijk. Toen in 2017 het gemeentebestuur een nieuwe stadsvisie moest maken, werd besloten om zoveel mogelijk de visie van Jože Plečnik te blijven volgen. Eigenlijk is het best bijzonder dat een architect in de jaren 1920 al een visie had over duurzaamheid en zijn visie nu nog steeds actueel is.

Plečnik ontwierp de opzet van Ljubljana vanuit zijn huis in de wijk Trnovo, waar veel armoede was. Vanaf zijn huis wandelde hij altijd naar zijn projecten in de stad zelf. Zo ontstond zijn stadsplan vanuit het oogpunt van een voetganger. Hoe vertaalt zich die duurzaamheid verder? Neem bijvoorbeeld de *Drievoudige brug*. Deze werd in 1832 gebouwd en was ontworpen door de architect Giovanni Picco. Om het verkeer beter door de stad te geleiden, bouwde Plečnik gewoon twee extra bruggen erbij, speciaal voor voetgangers.

Ook liet hij rijen kastanjabomen planten langs het *Gradaščica-kanaal*. Dit kanaal ligt in de buurt van zijn huis. Over dit kanaal bouwde hij de **Trnovobrug**. Hij plantte witte berkenbomen op de brug, wat deze brug nog steeds uniek maakt in de wereld.

Bij de bouw van de Sint-Michielskerk maakte Plečnik gebruik van gerecycled materiaal. Er was te weinig geld voor dit project, maar hij vond het enorm belangrijk om ook de boeren (die vaak in armoede moesten leven) een mooie plaats voor aanbidding te geven. Daarom besloot hij materialen te recyclen. Hij maakte vooral gebruik van lokale materialen en werkmannen, regelde stenen uit de steengroeve van Podpeč en de lokale bevolking doneerde het hout voor de kerk.

Het werk van de architect Jože Plečnik is inmiddels op de Unesco Werelderfgoedlijst geplaatst. Volgens de Unesco is het werk van Jože Plečnik een voorbeeld van mensgericht stedenbouwkundig ontwerp.